

Tallinna Halduskohus
Tallinna kohtumaja

02.05.2024

KAEBAJA:

Atea AS
registrikood 10088390
Järvevana tee 7b, Tallinn 10138

lepinguline esindaja:

vandeadvokaat Marko Mehilane
Advokaadibüroo HEED Entsik
F.R.Kreutzwaldi 3, Tallinn 10120
marko@heedentsik.ee

VASTUSTAJA:

Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus
registrikood 77001613
Lõõtsa tn 8a, Tallinn 11415
hanked@rit.ee

KOLMAS ISIK:

Green IT OÜ
registrikood 11306239
info@greenit.ee

Telia Eesti AS
registrikood 10234957

AS SEB Liising
registrikood 10281767

Riigihange „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimine raamlepinguga“ (viitenumber 263728)
OSA 3 - Sülearvuti klass 2 soetus

KAEBUS

Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskuse hankeotsuste tühistamiseks ja Riigihangete vaidlustuskomisjoni 22.04.2024 otsuse nr 49-24/263728 tühistamiseks

ASJAOLUD

- Hankija viib läbi avatud hankemenetlust „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimine raamlepinguga“. Vaidlusaluse hanke OSA 3 tulemusel sõlmitakse ühe pakkujaga raamleping 24 kuuks, lepingu eeldatav maksumus on kuni 18 000 000 eurot. Ühe pakkujaga sõlmitava raamlepingu esemeks on sülearvutite ja nende kasutamise seotud lisatoodete ostmise, rentimine ning lisateenuste tellimine [[lisa 1](#)].
- Hankija 12.03.2024 teate [[lisa 2](#)] kohaselt tegi Hankija 11.03.2024 käskkirjaga nr 5-1/2428-1 hanke OSAS 3 järgnevad hankeotsused:
 - lükkas tagasi AS Datel pakkumuse;
 - tunnistas vastavaks AS Atea („**Kaebaja**“), Atea Finance OÜ ja AS SEB Liising ühispakkumuse;
 - tunnistas vastavaks Green IT OÜ, Telia Eesti AS ja AS SEB Liising („**Kolmas isik**“) ühispakkumuse;
 - tunnistati edukaks Kolmanda isik pakkumuse.
- Kaebaja hinnangul on hankeotsused Kolmanda pakkumuse vastavaks tunnistamise ja edukaks tunnistamise kohta ekslikud, põhjendamatud ja õigusvastased. Kaebaja esitas 22.03.2024 vaidlustuse Riigihangete vaidlustuskomisjonile (VAKO) nimetatud hankeotsuste kehtetuks tunnistamiseks.

4. VAKO 22.04.2024 otsusega nr 49-24/263728 („**VAKO Otsus**“) jäeti vaidlustus rahuldamata [lisa 3]. Kaebaja hinnangul on VAKO Otsus ekslik ja põhjendamatu, mistõttu pöördub Kaebaja oma õiguste kaitseks kaebusega halduskohtusse.

KAEBAJA SUBJEKTIIVSETE ÕIGUSTE RIKKUMINE

5. Kaebaja hinnangul on põhjendamatud nii Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise kui Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise (pakkumustele ebaõigesti antud hindepunktid ja punktide alusel Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine) hankeotsused.
6. Vaidlusalused 11.03.2024 hankeotsused ja VAKO Otsus (Kaebaja esitatud vaidlustuse rahuldamata jätmise) rikuvad Kaebaja majanduslikku huvi saada ja sõlmida käesolevas riigihankes ühe pakkujaga raamleping eeldatava maksumusega kuni 18 000 000 eurot.

KAEBUSE PÕHJENDUSED

7. Kaebaja leiab, et nii vaidlusalused hankeotsused Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks ja pakkumuse edukaks tunnistamisest (sh pakkumustele ebaõigesti antud hindepunktid ja hindepunktide alusel Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine)¹ kui VAKO Otsus on ekslikud ja põhjendamatud täies ulatuses.

Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise hankeotsus on muuhulgas vastuolus riigihanke alusdokumentide nõuetega ning RHS §-ga 3 ja §-ga 114. RHS § 3 p 1 kohaselt peab hankija tagama hanke läbipaistvuse ja kontrollitavuse. RHS § 114 lg 1 kohaselt peab hankija kontrollima pakkumuse vastavust riigihanke alusdokumentide tingimustele ja tegema „põhjendatud otsuse“ pakkumuse vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. RHS § 114 lg 2 kohaselt hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Pakkumuse vastavuse kontroll ei tohi olla pelgalt formaalne, vaid peab olema sisuline. Muuhulgas peab hankija sisuliselt kontrollima ja veenduma, et pakutud tooted vastavad kõikides parameetrites alusdokumentides sätestatud nõuetele. Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontroll ei ole olnud vaidlusalustes punktides sisuline.

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise hankeotsus (pakkumustele ebaõigesti antud hindepunktid ja hindepunktide alusel Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine) on muuhulgas vastuolus RHAD nõuetega ning RHS §-dega 3, § 114 ja § 117.

8. VAKO on vastuolus RHAD tingimuste ning menetlus- ja materiaaõigusega lugenud Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise ja edukaks tunnistamise (sh pakkumustele antud hindepunktid) hankeotsused põhjendatuks ja õiguspärasteks. Samuti on VAKO vaidlustuse lahendamisel jätnud hindamata Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud olulised argumendid ja tõendid või on neid ekslikult hinnanud. Kaebaja hinnangul on kõik eeltoodu on viinud ebaõige vaidlustuslahendini.

Põhistame üksikasjalikumalt alljärgnevalt.

Ekslik on VAKO Otsuse järeldus, et Kaebaja argumendid Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavusest ja pakkumustele hindepunktide ebaõigest andmisest tuginevad vaid väitele, et Hankija ei kontrollinud pakkumuse vastavust Kolmanda isiku füüsiliselt esitatud seadme (nn Demoseadme) alusel

9. VAKO on asja lahendamisel lähtunud põhimõtteliselt ekslikust eeldusest nagu põhinesid Kaebaja kõik argumendid Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise õigusvastasest vaidlustusmenetluses sellel, et Hankija ei kontrollinud pakkumuse vastavust Hankijale füüsiliselt esitatud pakutud seadme alusel (nn demoseade). Selline eeldus nähtub VAKO Otsuse p-st 8: „Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et kuna Vaidlustaja väited Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavusest RHAD-ile ja ebaõigest hindepunktide omistamisest pakkumuse edukastunnistamisel tuginevad kogumis kõik väitele, et Hankija ei ole Kolmanda isiku pakkumuse vastavust sisuliselt kontrollinud Demoseadmete alusel, sh ei ole välja selgitanud pakutava sülearvuti tegelikke tehnilisi näitajaid, siis tuleb vaidlustuse lahendamist alustada sellest, millised on RHAD-i sätted pakkumuse vastavuse kontrollimiseks (ei saa olla vaidlust, et RHS § 114 lg 1 kohaselt peab pakkumus, mille Hankija saab, võib ja peab tunnistama vastavaks, vastama RHAD-ile).“

¹ Kolmanda isiku pakkumusele anti kokku 95,81 punkti ja Kaebaja pakkumusele kokku 93 punkti.

10. Selline eeldus on ekslik. Kaebaja oli/on küll seisukohal, et Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontroll, pakkumuse vastavaks tunnistamine ja pakkumuste antud hindepunktid olid defektsed **muuhulgas** seetõttu, et Hankija ei teostanud sisulist kontrolli Kolmanda isiku poolt Hankijale füüsiliselt esitatud pakutud seadmete alusel. Näiteks, juba Hankijale füüsiliselt esitatud Kolmanda isiku „pakutud sülearvuti“ visuaalsel nägemisel on arusaadav, et selle klaviatuur ei vasta „Eesti paigutusega klaviatuur“ hankenõudele.

Kaebaja on vaidlustusmenetluses tuginenud muuhulgas sellele, et juba HP tootjaspetsifikatsioonidest nähtub, et Kolmanda isiku pakutud seadmete näitajad (mille alusel toimus ka pakkumustele hindepunktide andmine) ei ole sellised, nagu Kolmanda isiku pakkumuses formaalselt väidetud ning et Hankija ei ole hankemenetluses välja selgitanud ja kontrollinud, mis on Kolmanda isiku pakutud seadmete näitajad. Näiteks kasvõi sülearvuti ekraani heledustugevus, mille puhul nähtub juba HP tootespetsifikatsioonist, et see on madalam kui 1000 nitti ehk vähem kui Kolmanda isiku pakkumuses väidetud.

11. Kaebaja hinnangul on muuhulgas ekslikud VAKO Otsuse punktide 8, 8.1 - 8.7 ja 9 järeldused, mis on viinud ebaõige vaidlustuslahendini.

VAKO on ekslikult käsitlenud RHAD sätestatud nõudeid pakkumuse vastavuse tõendamise ja vastavuse kontrollimise kohta. VAKO on redutseerinud pakkumuse vastavuse kontrollimise pakkuja antud kinnitusele, kuigi RHAD tingimused ja nõuded näevad ette pakkumuste sisulist kontrollimist

12. Kaebaja hinnangul on ekslikud VAKO Otsuse punktide 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 9 järeldused. VAKO on ekslikult käsitlenud RHAD tingimusi ning vastuolus RHAD tingimustega ning materiaal- ja menetlusõigusega redutseerinud pakkumuste vastavuse kontrollimise pakkuja (Kolmanda isiku) esitatud kinnituste usaldamisele.
13. VAKO on vaidlustusasja lahendamisel keskendunud peaaasjalikult vaid Vastavustingimuste ühele punktile (lk 14) ja teinud selle pinnalt järelduse, et käesolevas hankes oli põhimõtteliselt piisav tugineda Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontrollil pakkuja ja tema Balti müügiesindaja HP Finland OY antud kinnitustele. Kaebaja ei nõustu VAKO antud käsitlustega selles, et lähtuda tuleks vaid Vastavustingimuste ühest punktist² ega ka VAKO Otsuse sellele punktile antud kitsendatud ja redutseeriva käsitlusega.

Nii kohtupraktikas kui ka RHS kommenteeritud väljaandes on selgitatud, et RHAD tingimustega tuleb arvestada **tervikuna** ning pakkumuse vastavuse kontroll ei ole piiritletud üksnes registris nähtuvate Vastavustingimustega, vaid kõikides RHAD-s olevate tingimustega.

Tartu Ringkonnakohtu 17.10.2018 otsus nr 3-18-1248 (p 21):

*„Alusetu on kaebajate seisukoht, et tema kohustused pakkumuse koostamisel märgitavate andmete ja pakkumusele lisatavate dokumentide kohta on piiritletud e-riigihangete keskkonnas pakkumuse vastavustingimuste vormil esitatuga. **RHS § 110 lg 2 järgi peab pakkumus vastama riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustele. Seega paneb seadus pakkujale kohustuse arvestada hankedokumentide tingimustega tervikuna, mitte üksnes esitada hankemenetluse vormidel nõutavaid andmeid ja dokumente.**“*

Tallinna Halduskohtu 09.11.2020 otsus nr 3-10-1900 (p 21):

*„Pakkumus peab vastama riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustele (RHS § 110 lg 2). RHS § 114 lg 2 kohaselt **lõkkab hankija pakkumuse tagasi ka juhtumil, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele. Riigihanke alusdokumendid on kõik hankija koostatud või viidatud muud dokumendid, sh pakkujale esitatud hankelepingu tingimused (RHS § 4 p 17). Riigihanke alusdokumentides on nimetatud riigihanke üksikasjad (riigihangete seaduse 450 SE seletuskiri, lk 16).**“*

RHS kommenteeritud väljaanne³ (lk 726, p 9): **„Seega ei ole vastavuse kontroll piiritletud üksnes riigihangete registris nähtuvate vastavustingimustega, vaid kõikides RHAD-s (nt tehniline kirjeldus, juhised pakkujale, ettevalmistatud vormid jne) olevatele tingimustele.“**

² Pakkumus peab sisaldama sülearvutite täielikku tootja spetsifikatsiooni. Lisatoodete spetsifikatsioon lisada nende olemasolul. Tootja spetsifikatsiooni all käsitleb hankija tootja poolset tooteinfot pakutava asja osas. Toodete spetsifikatsioonid peavad võimaldama hankijal kontrollida pakkumuse vastavust tehnilises kirjelduses esitatud tingimustele.“

³ Riigihangete seadus. Kommenteeritud väljaanne. Kirjastus Juura, 2019.

Kaebaja hinnangul on VAKO Otsuses vastuolus RHAD sisu, mõtte ja eesmärgiga tõlgendatud RHAD tingimusi, mis puudutavad pakkumuse vastavuse tõendamist ja vastavuse kontrollimist. Sisuliselt on Vaidlustuskomisjon redutseerinud pakkumuste vastavuse kontrollimise pakkuja poolt esitatud näitajate/kinnituste usaldamisele ning RHAD sätestatud erinevad asjakohased tingimused ja nõuded tähelepanuta jätnud või kõrvale heitnud.

14. VAKO Otsuses on tuginetud Riigikohtu 19.12.2019 lahendile nr 3-19-1464 (p 16) järelstatud, et ka käesolevas riigihankes on piisav tugineda üksnes pakkuja poolt antud kinnitusele. Kaebaja leiab, et käesolevas vaidluses ei ole nimetatud Riigikohtu lahend asjakohane ja määrav. Riigikohtu lahendis käsitletud konkreetse kaasuse asjaoludel põhinev p 16 järeldus ei ole riigihangetes universaalselt rakendatav ja seda eriti käesoleva hankes ning RHAD tingimuste valguses.

Käesoleval juhul on RHAD-s sätestatud mitmed eritingimused ja erinõuded pakkumuste vastavuse sisulisele kontrollimisele. Kõigi nende eesmärk ja sisu on arusaadavalt suunatud sellele, et pakkumuse vastavuse kontroll oleks ja saaks olla sisuline (mitte üksnes formaalne, pelgalt pakkuja kinnitustele tuginemine). Muuhulgas on RHAD-s järgmised eritingimused ja -nõuded:

- Vastavustingimuste kohaselt: „**Pakkumus peab sisaldama sülearvutite täielikku tootja spetsifikatsiooni. Lisatoodete spetsifikatsioon lisada nende olemasolul. Tootja spetsifikatsiooni all käsitleb hankija tootja poolset tooteinfot pakutava asja osas. Toodete spetsifikatsioonid peavad võimaldama hankijal kontrollida pakkumuse vastavust tehnilises kirjelduses esitatud tingimustele.**“
- TK p 3.9 kohaselt: „**Igal hankijal peab olema pakkumuste avamisest alates võimalik kontrollida tootja poolset avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt pakutavate asjade detailset tehnilist kirjeldust.**“
- RHAD Vastavustabeli kohaselt tuleb igale nõudele vastavuse tõendamiseks esitada „Viide allikale (pakkuja peab viitama pakkumuse koosseisus esitatud dokumentidele, sh lehekülje nr ja dokumendi nimetus ja/või Interneti leheküljele, kus hankija saab kontrollida esitatud väärtuste vastavust).“
- TK p 3.2 kohaselt „**Kõikide samasuguste asjade komponendid ja samasugused asjad tervikuna peavad olema läbivalt toodetud sama tootja poolt ja neile peab olema omistatud sama tootekood (ingl. k. part number), v.a juhul kui asja tootmine lõppeb.**“
- TK p 3.6 kohaselt: „**Kõik sülearvutid ja pordikordistid (koos toiteploki) peavad olema toodetud sama tootja (ettevõtte) poolt.**“
- Hankelepingu p 17 kohaselt: „**Asjadel peab /.../ olema tootjagarantii. Garantiikohustusega peavad olema hõlmatud ka kõik täitja poolt tarnitavad lisaseadmed ja -komponendid.**“
- TK p 3.10 kohaselt: „**Pakkumus peab sisaldama sülearvutite täielikku tootja spetsifikatsiooni. Lisaseadmete spetsifikatsioon lisada nende olemasolul. Tootja spetsifikatsiooni all käsitleb hankija tootja poolset tooteinfot pakutava asja osas. Kogu info asja kohta, sh seadme spetsifikatsioon, peab sisalduma e-kataloogis.**“
- TK p 3.11 kohaselt „**E-kataloogi sisestatud sülearvuti pealkiri peab sisaldama sõna „sülearvuti“ ning seadme nimetust. Lisaks peab asja info juures esitama toote mudeli, tootekoodi, samuti tuleb ära märkida litsentsi tootja tootekood, hinna jm näitajad, mis kirjeldatud dokumendi „Pakkumuse koostamine e-kataloogis“ punktides 3 ja 4.**“
- TK p 3.13 kohaselt: „**Kõik sülearvutid ja tarkvara peavad olema alates pakkumuse esitamise tähtajast tootja ametlikus avalikus toodete nimekirjas.**“
- Veelgi enam, TK p 3.15 tulenevalt pidid kõik pakkujad Hankijale füüsiliselt esitama testimiseks oma pakutud sülearvuti koos lisaseadmetega. TK p 3.15 kohaselt: „**Pakkuja kohustub põhihankija soovil tooma testimiseks igas klassis pakutud sülearvuti ning selle juurde kuuluvad lisaseadmed 14 kalendripäeva jooksul pärast hankija sellekohase taotluse esitamist. Hankijaga kokkuleppel võib nimetatud tähtaega pikendada.**“

Kaebaja hinnangul on VAKO jätanud asjakohased RHAD regulatsioonid tähelepanuta või neid põhjendamatult redutseerivalt käsitledes jõudnud eksliku järelduseni, justkui oleks tegu asjakohaste RHAD tingimustega, mis pakkumuse vastavuse kontrollimist ei puuduta ega mõjuta.

Kõigi eeltoodud RHAD tingimuste eesmärk ja mõte on üheselt selge - pakkumuste vastavuse kontroll ja pakkumuste vastavuse sisulise kontrolli tagamine. Kaebaja hinnangul vastupidiselt VAKO Otsuse käsitlesele on eeltoodud RHAD tingimused asjakohased ning nendest sai ja pidi Hankija lähtuma ka Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja pakkumuste hindamisel.

Asjakohane on siinkohal rõhutada Riigikohtu 13.06.2013 lahendi nr 3-3-1-24-13 (p 19) aegumatut juhist: „*Kollegium on seisukohal, et riigihankemenetlus sisaldab muu hulgas ka formaalseid elemente, kuid tegemist ei ole põhimõttega, millest tuleks juhinduda hankemenetluse sätete tõlgendamisel* (vt RHS § 3).“

Samuti on asjakohane esile tuua RHS eelnõu seletuskirja juhist pakkumuse vastavuse sisulise kontrollimise kohta (seletuskiri lk 99): „**Pakkumuse vastavuse kontroll peab olema sisuline. Seetõttu on taunitav praegusel ajal sage praktika, mille kohaselt hankija kontrollib pakkumuse vastavust, st hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele üksnes pakkuja kinnituse kaudu. Esmajoones tekib see probleem asjade hankelepingtona puhul, kus pakkuja esitab tehnilisele kirjeldusele vastavuse tõendamiseks üksnes tootja poolt informatsioonilise teabena antud toote spetsifikatsiooni, mille siis omakäeliselt allkirjastab. Selline paljasõnaline kinnitus ei saa olla piisavaks toote tehnilisele kirjeldusele vastavuse tõendamiseks. Eelkõige tuleb hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele tõendada hankija poolt nõutud märgiste, sertifikaatide, vastavushindamisasutuse katsearuande või muude samaväärsete märgiste, sertifikaatide või katsearuannetega.**“

15. Pakkumuse vastavuse kontroll ei ole piiritletud üksnes riigihangete registris nähtuvate vastavustingimustega, vaid kõikides RHAD-s (sh tehniline kirjeldus ja lepingutingimused) olevatele tingimustele. Eeltoodud RHAD nõudeid tuleb käsitleda tervikuna, koosmõjus ja vastavalt nende sisule, eesmärgile ning mõttele.

Kõik eelpool p 14 loetletud RHAD tingimused ja nõuded on suunatud pakkumuste vastavuse sisulisele kontrollimisele ning pakkumuste vastavuse sisulise kontrolli tagamisele. Kõigi nende eesmärk ja sisu on selgelt suunatud sellele, et pakkumuste vastavuse tõendamine ja vastavuse kontroll oleks sisuline (mitte pelgalt formaalne, pelgalt pakkuja kinnitustele tuginev).

Kaebaja hinnangul on VAKO ekslikult redutseerinud pakkumuse vastavuse tõendamise ja vastavuse kontrolli Kolmanda isiku esitatud kinnitustele ning asja lahendamise asjakohased RHAD nõuded ja tingimused tähelepanuta jätnud või hoopis kõrvale heitnud.

Hankijale testimiseks esitatud pakutud seadmed

- 15.1. Kaebaja hinnangul on ekslik VAKO Otsuse p 8.5 ja p 9 järelalus, et TK p 3.15 alusel Hankijale Kolmanda isiku poolt testimiseks esitatud „pakutud seadmed“ olid pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja hindamisel tähendust mitteomavad.

15.1.1. Asjaolu, et „pakutud seadmeid“ ei tulnud Hankijale esitada kohe pakkumusega, vaid Hankija nõudel ja määratud tähtajaks, ei väära ega muuda olematuks tõsiasi, et testimiseks tuli esitada hankes „pakutud seadmed“ ning et selle eesmärgiks, mõtteks ja sisuks oli pakkumuste vastavuse kontrollimine.

Praktiline põhjus, miks pakutud seadmeid ei olnud nõutud esitada juba kohe pakkumusega on see, et nende komplekteerimine on aeganõudev ning riigihanke lühikeste tähtaegade tõttu on nende juba pakkumusega esitamine komplitseeritud. Seda näitab ka asjaolu, et ka hanke erinevates Osades esitasid pakkujad korduvalt taotlusi isegi Hankija poolt seadmete füüsiliseks esitamiseks määratud tähtaja pikendamiseks. Hankijale tuli testimiseks esitada just nimelt „pakutud seadmed“, mitte suvalised või sarnased seadmed. Pakutud seadmete komplekteerimine on samuti kulukas.

15.1.2. Ekslik on VAKO Otsuse järelalus, et Tallinna Halduskohtu 10.03.2015 lahendist 3-15-195 (p 23) tulenevalt saab kohtupraktika järgi seadmete näidiseid pakkumuse vastavuse kontrollimisel arvestada üksnes juhul, kui need esitati juba pakkumusega. Seda ei ütle õigupoolest ei viidatud Tallinna Halduskohtu lahend ega RHS.

Olukorras, kus Hankija on realiseerinud TK p 3.15 järgset õigust ja kohustanud pakkujaid esitama „pakutud“ seadmed Hankijale testimiseks, on need absoluutselt asjakohased ka pakkumuse vastavuse tõendamisel ja kontrollimisel ning nendest ei ole enam võimalik mööda vaadata. See, kas „pakutud seadmed“ tuleb esitada juba pakkumuse tähtajaks või Hankija määratud tähtajaks pärast pakkumuste esitamist, ei oma õigupoolest sisulist tähendust. Hankijale esitatud „pakutud seadmed“ kajastavad igal juhul pakkuja poolt hankes pakutud seadmeid ning nende vastavust või mittevastavust RHAD nõuetele sõltumata sellest, mis hankemenetluse faasis need tuleb Hankijale esitada.

15.1.3. Ekslik on VAKO Otsuse punktis 8.5.1 Hankija nõudest pakkujatele väljatõstetud lausest (*“Asja toimivuse testimiseks on vajalik tehnilises kirjelduses nõutud operatsioonisüsteem /...”*) tehtud järeldus. See käsitleb õigupoolest operatsioonisüsteemi vajadust, aga mitte ei redutseeri seadmete testimisele toomise ja testimise eesmärki, milleks on arusaadavalt pakkumuste vastavuse sisuline kontroll.

Pakutud seadmete testimiseks toomise ja testimise mõte, sisu ja eesmärk on selge – pakkumuste vastavuse sisuliseks kontrollimine.

Seda on avaldanud ka Hankija vaidlustusmenetluses. Vt Hankija 28.03.2024 vastus vaidlustusele (p 2.19): *„Seega teostati pakkumusega esitatud vastavustingimustele vastavuse kinnituse kontrolli seadmete testimisega valitud hindamiskriteeriumitele, mis vastavad kõik hanke alusdokumentidele. **Testseadmete abiga sai hankija veenduda pakkumuste sisulises vastavuses.** Seadmete testimine oleks võinud kaasa tuua küsimusi seadmete vastavuse kohta, mida hankija oleks saanud pakkujatelt läbi selgitustaotluste küsida, et **veenduda pakkumuse vastavuses hanke alusdokumentidele.**“*

15.1.4. Hankijale „pakutud seadmete“ testimiseks toomine ja nendega alusel pakkumuse vastavuse kontrollimisel on oluline ka silmas pidada, kuidas on Vabariigi Valitsuse määratud keskne hankija vastavat Tehnilise kirjelduse selle regulatsiooni tähendust käsitlenud samasisulises eelmises raamlepingu riigihankes „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimine raamlepinguga“ (viitenumber 204670).⁴ Nimetatud samasisulises eelmises hankes oli keskne hankija RIK, praeguse keske hankija RIT eelneja <https://kesksedhanked.rik.ee/>

Oluline on tähele panna:

- Keske hankija eelmises raamlepingu hankes 204670 oli sama tingimus Tehnilise kirjelduse p 3.13: *„Pakkuja kohustub hankija soovil tooma testimiseks igas klassis pakutud sülearvuti ning sellele juurde ostetavad lisaseadmed 10 tööpäeva jooksul pärast pakkumise esitamist.“*
- Keske hankija käesolevas raamlepingu hankes 263728 on sama tingimus Tehnilise kirjelduse p 3.15: *„Pakkuja kohustub põhihankija soovil tooma testimiseks igas klassis pakutud sülearvuti ning selle juurde kuuluvad lisaseadmed 14 kalendripäeva jooksul pärast hankija sellekohase taotluse esitamist.“*

Eelmises raamlepingu hankes 204670 lähtus keskne hankija pakkumuste vastavuse kontrollimisel pakkujate poolt testimiseks toodud seadmetest. Enamgi, hankija tellis ise METROSERT poolt pakkujate esitatud seadmete teatud näitajate kontrollmõõtmised. Vt keske hankija Vastavusotsus [lisa 4].

Seega on ka keske hankija eelmistes samasisulistest riigihangetes käsitlenud sama Tehnilise kirjelduse regulatsiooni selliselt, et testimiseks toodud „pakutud seadmed“ on aluseks ja omavad tähtsust pakkumuste vastavuse kontrollimisel. Enamgi, eelmises samasisulises hankes 204670 tellis keskne hankija ise METROSERT'ilt pakkujate poolt testimiseks toodud seadmete teatud näitajate kontrollmõõtmised ja lähtus kontrollmõõtmiste tulemusest ka pakkumuste vastavuse kontrolli ja hindamisel.

15.1.5. Kaebaja hinnangul on põhjendamatult VAKO Otsuse p 8.5.3 käsitus, et kui nõustuda sellega, et TK p 13.5 alusel testimiseks toodud „pakutud seadmed“ on aluseks pakkumuste vastavuse kontrollimisele, peaks Hankija hakkama seadmetele tellima kümneid testimisi, ekspertiise ja mõõtmisi, kuna hankes on seadmetele kehtestatud 86 tehnilist nõuet.

Pakutud seadmete kontrollmõõtmised on asjakohased eelkõige juhtudel, kus vastav näitaja on tootjaspetsifikatsioonis ebaselge, lahtine või esineb põhjendatud kahtlus pakkuja väidetud näitaja tegelikkusele vastavuses ning seda ei ole võimalik muul usaldusväärsel viisil välja selgitada. Viitame taaskord RHS eelnõu seletuskirja lk 99 juhisele: *„Eelkõige tuleb hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele tõendada hankija poolt nõutud märgiste, sertifikaatide, vastavushindamisasutuse katsearuande või muude samaväärsete märgiste, sertifikaatide või katsearuannetega.“* Kui RHS eelnõu seletuskirjas viidatud viisil ei õnnestu pakkumuse vastavuse sisuline kontroll (katsearuannete estamine jms), võib tõesti vajalikuks osutuda hankija poolt pädevalt asutuselt nagu METROSERT pakutud seadme teatud näitaja osas kontrollmõõtmise tellimine.

Ehk just nii nagu keskne hankija eelmises raamlepingu hankes 204670 toimis. Vt keske hankija Vastavusotsus [lisa 4]: *„Hankija tellis pakutud toote kaalu ning aku kestvuse osas mõõtmised Metrosert AS poolt. Lisaks testis hankija eraldi pakutud seadme vaatenurga vastavust hankedokumentides esitatud nõuetele ning kontrollis lisaks esitatud lisaseadmete garantii kehtivuse kontrollimise võimalikkust.“*

⁴ Kättesaadav riigihangete registrist: <https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#!/procurement/1545220/general-info>

Käesolevas hankes on see asjakohane esmajoones Kolmanda isik pakutud seadmete vaidlusaluste näitajate (ekraani heledustugevus, USB saatja kaugus arvuti korpusest, aku mahutavus) puhul. Ehk näitajad, mis on ka HP tootjaspetsifikatsioonis puudu või mis on seal lahtised.

Tootja avalikult veebilehelt pakutud seadmete vastavuse kontrollimine

- 15.2.** Kaebaja hinnangul on ekslik ka VAKO Otsuse p 8.3 järelalus, et Tehnilise kirjelduse p 3.9 on pakkumuste vastavuse kontrollimisel asjaspepuutumatu ja tähendust mitteomav.

15.2.1. VAKO Otsuse kohaselt ei saa TK punktist 3.9 järelalus, et pakkumuse vastavust „kõikidele“ Hankija riigihanke esemele kehtestatud tehnilistele nõuetele pidi olema võimalik kontrollida tootja poolt avalikult ja anonümselt ligipääsetavalt veebilehelt alates pakkumuse avamise hetkest.

Isegi kui nõustuda, et pakutud seadmete „kõikidele“ nõuetele vastavust ei pidanud pakkumuste avamise hetkest olema tootja anonümselt/avalikult ligipääsetavalt veebilehelt võimalik kontrollida, on kõnealus TK p 3.9 mõte, sisu ja eesmärk üheselt arusaadav - pakkumuste vastavuse kontrollimine. Ka selle TK tingimuse eesmärk ja sisu on arusaadavalt suunatud sellele, et pakkumuse vastavuse tõendamine ja kontroll oleks sisuline (mitte pelgalt formaalne, pelgalt pakkuja kinnitustele tuginev).

Igal juhul oli/on TK p 3.9 kohaldamine vajalik ja asjakohane sülearvuti „Eesti paigutusega klaviatuuri“ vastavuse kontrollimisel. Vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele on üldteada asjaolu, et sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga toodavad väga vähesed tootjad (täpsemalt Dell ja Lenovo). Samuti on vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele teada asjaolu, et HP ei ole sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga kunagi tootnud. Enamgi, see et Kolmanda isiku pakutud HP sülearvuti ei ole „Eesti paigutusega klaviatuuriga“ pidi Hankijale olema arusaadav juba Kolmanda isiku toodud „pakutud sülearvuti“ klaviatuurilt.

Sedavõrd olulist näitaja nagu oma sülearvuti klaviatuurid avaldavad kõik tootjad ning tegemist ei ole konfidentsiaalse infoga, mida tootjad avalikkuse, turuosaliste ja klientide eest varjaksid. Vastupidi, tootjad on eluliselt huvitatud, et vastav info oleks turuosalistel maksimaalselt teada ja avaldatud.

15.2.2. VAKO on TK p 3.9 kohaldumise elimineerimisel jätnud taaskord arvestamata, et pakkumuste vastavuse kontroll ei ole piiritletud üksnes riigihangete registris nähtuvate Vastavustingimustega, vaid tervikuna kõikides RHAD (sh Tehniline kirjeldus, RHAD Vastavustabel, hankelepingu tingimused) olevatele tingimustele. Vt üksikasjalikult ülal p 13.

15.2.3. Ekslik on VAKO Otsuse p 8.3 arutluskäik sellest justkui elimineeriks TK p 3.9 kohaldumise see, et tootja avalikult/anonümselt veebilehelt peavad pakutud seadmete kohta andmed olema kontrollitavad „igale hankijale“. See, kui lisaks põhihankijale RIT pidid andmed pakutud seadmete kohta pakkumuste avamise hetkest olema tootja avalikult/anonümselt ligipääsetavalt veebilehelt kontrollitavad ka raamlepingus hankijaks olevatele teistele hankijatele, ei muuda ega väära kuidagi kõnealusle pakkumuse vastavuse kontrollimisele suunatud TK p 3.9 kohalduvust ja asjakohasust.

- 16.** Kaebaja hinnangul ei saa eelpool loetletud RHAD nõudeid ja tingimusi pakkumuste vastavuse kontrollimisel kõrvale heita ega redutseerida pakkumuse vastavuse kontrolli üksnes pakkuja kinnitustele ja nende usaldamisele. Pakkumuste vastavuse kontroll ei ole piiritletud üksnes riigihangete registris nähtuvate Vastavustingimustega, vaid kõikides RHAD-s (sh Tehniline kirjeldus, hankelepingu tingimused) olevatele tingimustele.

VAKO Otsusest järelalvalt on indulgentsiks, mis elimineerib kõik Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud konkreetseid argumendid, põhjendused ja tõendid, Balti müügiesindaja HP Finland OY 12.10.2023 kinnituskiri (VAKO Otsuse p-s 8.6 nimetatud Kinnituskirjaks). Nimetatud Balti müügiesindaja kinnituskirjaga korraldatakse copy-paste põhimõttel RHAD nõudeid ja kinnitatakse formaalselt hankenõuetele vastavust.

Kaebaja hinnangul on põhjendamatu ka VAKO Otsuse p 8.6 järelalus, et tegemist on Vastavustingimuste kohase tootjapoolse tootespetsifikatsiooniga. Seoses nimetatud Kinnituskirjaga (allkirjastaja Mantas Gabrijolavicius, Baltic Sales Manager) palume tähele panna:

- 1) HP Finland OY ei ole HP sülearvutite ja lisaseadmete tootja, vaid üksnes Balti müügiesindaja. See, et pakutud seadmete tootjaks ei ole HP Finland OY ei ole, pidi olema Vaidlustuskomisjonile tuvastav kasvõi Kolmanda isiku pakkumusega esitatud sülearvuti tootja HP ametlikust tootespetsifikatsioonist [lisa 5].

- 2) Ka Hankija on käsitletud HP Finland OY-d hankemenetluses Balti müügiesindajana, aga mitte pakutud seadmete tootjana. Vt Hankija 28.03.2024 vastus vaidlustusele, p 2.8: „**Samuti on kinnitus Balti müügiesindajalt /...**“.
- 3) Ja mis kõige olulisem, Balti müügiesindaja kinnituskirjaga peaaesjalikult üksnes korratakse copy-paste põhimõttel RHAD nõudeid ja kinnitatakse formaalselt hankenõuetele vastavust. Samuti on Balti müügiesindaja kinnituskiri antud üldisena kõikides hanke Osade pakutud sülearvutite ja lisaseadmete kohta, mitte konkreetselt Osas 3 pakutud sülearvuti ja lisaseadmete ning näitajate kohta.

Pakkumuste vastavuse kontroll ei tohiks riigihangetes - rääkimata vaidlustusmenetlusest ja kohtumenetlusest - taanduda sedavõrd formaalseks, et pakkumus loetakse mistahes sisulistes tingimustes vastavaks üksnes pakkuja formaalsete kinnituste tuginedes. Samal ajal kui sõna otseses mõttes on laual Kolmanda isiku poolt hankes „pakutud seadmed“, mille nähtuvalt need RHAD nõuetele ei vasta või esinevad veenvad põhjendatud kahtlused (sh mõõtmistulemused), mis pakutu mittevastavust või vähemasti mittevastavuse põhjendatud kahtlust kinnitavad. Riigihankemenetlus sisaldab muuhulgas ka formaalseid elemente, kuid tegemist ei ole põhimõttega, millest tuleks juhinduda hankemenetluse sätete tõlgendamisel (Riigikohus 3-3-1-24-13, p 19).

17. Pakkumuse vastavuse kontroll peab olema sisuline, mitte pelgalt formaalne (RHS § 114). Hankeotsused peavad olema põhjendatud, läbipaistvad, kontrollitavad ning kooskõlas RHAD sätestatud tingimuste ja nõuetega (RHS § 3 ja § 114). Vaidluselustes hankenõuetes on Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontroll, pakkumustele hindepunktide andmine ja Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine olnud defektne.

Pakutud sülearvutite konkreetsed näitajad (Eesti paigutusega klaviatuur, ekraani heledustugevus, aku mahutavus) on ühtlasi pakkumuste hindamise ning pakkumustele hindepunktide andmise aluseks. Ka seetõttu on pakkumustes esitatud näitajate vastavuse sisuline kontroll ja tõendatus määrava tähtsuse ja kaaluga ning ka sellest sõltub kokkuvõttes hanke tulemus.

18. Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii vaidlustatud Hankija 1.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

SÜLEARVUTI KLAVIATUUR

- **Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri mittevastavus hankenõuetele ja pakkumuse vastavaks tunnistamise õigusvastasus**

19. Kaebaja leiab, et Kolmanda isiku pakkumus (pakutud sülearvuti HP)⁵ ei vasta RHAD nõuetele klaviatuuri osas ning Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus on põhjendamatult ja õigusvastane.

Nii Hankija kui VAKO on ekslikult ja vastuolus RHAD tingimustega lugenud Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri vastavaks klaviatuuri hankenõuetele. Kaebaja leiab, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri vastavuse kontrollimisel ja hindamisel ei ole lähtutud RHAD tingimustest ning ekslikult on RHAD nõuetele vastavaks loetud Kolmanda isiku pakutud sülearvuti. Kaebaja hinnangul on VAKO Otsuse p 10 põhjendused ja järeldused mittekooskõlas RHAD-ga ning menetlus- ja materiaalõigusega.

20. RHAD-s on sülearvuti klaviatuurile sätestatud muuhulgas järgmised nõuded:
 - Vastavustabel jrk 67 kohaselt peab sülearvutil olema Eesti paigutusega klaviatuur ja alljärgnevate märgistustega klahvid: „**Eesti paigutusega** ning klahve märgistustega: „<“, „>“ ja „windows klahvi“ sisaldav **klaviatuur**“.
 - Vastavustabel jrk 69 täpsustab, et kui ole „Eesti paigutusega klaviatuur“, on Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks lubatud klahvidel kleeibiste kasutamine, kuid seda Skandinaavia paigutusega klaviatuuril: „**Kleeibiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks on lubatud**, kuid sellisel juhul **peab klaviatuuri originaalpaigutus olema skandinaavia oma**.“

⁵ Kuigi vaidlustusmenetluses on ärisaladuse põhjendusel on Kaebaja ees täielikult saladuses isegi Kolmanda isiku pakutud sülearvuti mudel, saab Kaebaja professionaalina eeldada, et Kolmas isik on pakkunud sülearvutit HP (kõige tõenäolisemalt mudelit HP EliteBook 840 14 inch G10 Notebook PC või sisuliselt identsete näitajatega HP EliteBook 845 15 inch G10 Notebook PC).

Eeltoodust nähtuvalt on RHAD kohaselt ja tähenduses „Eesti paigutusega klaviatuuri“ puhul vaid 2 võimalust:

- 1) Sülearvutil on tootjapoolne „Eesti paigutusega klaviatuur“; VÕI
- 2) Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks kleebiste kasutamine Skandinaavia paigutusega klaviatuuril.

Teise variandi, s.o Skandinaavia paigutusega klaviatuuril kleebiste kasutamine Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks, puhul ei saa pakkumus aga hindepunkte. Vt hindamiskriteerium „Sülearvuti klaviatuuri kleebised“: *Sülearvuti klaviatuuril on lubatud kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks. 5 punkti saab pakkumus, mille sülearvuti klaviatuuril kleebiseid ei ole kasutatud (st on tootjapoolne klaviatuur tähemärkidega).*

Sellist võimalust, et Skandinaavia paigutusega klaviatuurile või muule klaviatuurile on klahvidele juurde lisatud või tehtud (graveeringuna vms meetodil) Eesti paigutusega klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid, ei ole hankes ette nähtud. lubatud ning sellise klaviatuuri puhul ei ole tegemist „Eesti paigutusega klaviatuuriga“ RHAD tähenduses. Tehku sellist segaklaviatuuri pakkuja, tellitud graveerimistsehh või väidetavalt koguni tootja.

Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP klaviatuur on tõenäoliselt just selline, kus Skandinaavia klaviatuuril või muul klaviatuuril on klahvidele juurde lisatud (graveeringuna või muul viisil) Eesti paigutusega klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid. See on kohtule visuaalselt tuvastatav Hankija poolt vaidlustusmenetluses Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuurist esitatud Fotolt 1 (foto Kaebaja eest vaidlustusmenetluse salastatud Kolmanda isiku ärisaladuse kaitse põhjendusel).

21. Selguse huvides esitame illustreeriva pildi, kuidas mõistavad „Eesti paigutusega klaviatuuri“ vastavas valdkonnas tegutsevad isikud.

Eesti paigutusega klaviatuur

~ `	1	2 @	3 £	4 \$	5 €	6	7 {	8 [9]	0 }	+ \	.	← Backspace
Tab ⇐ ⇨	Q	W	E €	R	T	Y	U	I	O	P	Ü	Õ	↵ Enter
Caps Lock ⇧	A	S š	D	F	G	H	J	K	L	Ö	Ä	* ½	
Shift ⇧	> <	Z ž	X	C	V	B	N	M	;	:	-	⇧	
Ctrl	Win Key	Alt							Alt Gr	Win Key	Menu	Ctrl	

Eesti klaviatuur on mõeldud just eesti keeles kirjutajatele. Eesti paigutusega klaviatuur ei tähenda üksnes Eesti täpitähtede Ü, Ö, Š, Ä, Ž olemasolu klaviatuuril nagu on järeldanud VAKO. Ettenähtud asetuse ja paigutusega ning kohas peavad olema klahvidel kõik tähed, märgid ja sümbolid. Muuhulgas ei tohi klahvidel olla täiendavaid tähti, märke, sümboleid.⁶ Näiteks klahvil Ü peab olema ainult Ü ja mitte ühtegi muud lisatähte (nagu nt Skandinaavia klaviatuuri Å), märki või sümbolit.

22. Nii Hankija kui VAKO on „Eesti paigutusega klaviatuuri“ käsitlemisel eeltoodud RHAD Vastavustabeli nõuded tähelepanuta jätnud ja lugenud hankenõuetele vastavaks ka Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri, kus klahvidel on muuhulgas leida ka Eesti klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid.

Vt VAKO Otsus p 10.1.3: „Kolmanda isiku ärisaladuse hoidmise eesmärgil ei avalda vaidlustuskomisjon vaidlustusmenetluses pakutud sülearvuti täpset mudelit ega ka Hankija esitatud fotot Demoseadme klaviatuurist. Siiski märgib vaidlustuskomisjon, et pakutud klaviatuur vastab tähtede ning märkide asetusele Vaidlustaja käsitlesele Eesti paigutusega klaviatuurist. Menetlusosalised ei vaidle selle üle, et Eesti paigutusega klaviatuuri peamiseks tunnuseks on täppidega tähtede „Ü“, „Ö“, „Š“, „Ä“ olemasolu ning nende paiknemine klaviatuuril konkreetses asukohas. Sellele tingimusele Kolmanda isiku pakutav klaviatuur igal juhul vastab. Klaviatuuril on ka tähed „Š“ ja „Ž“ ning Hankija nõutud klahvid „<“, „>“ ja „windows“ klahv.

⁶ Erandiks € tähis, mis peaks olema samal klahvil E-ga. Tähis € ei pea olema dubleerivalt nii klahvil E kui ka klahvil 5 (klahv 5, kus on ka %).

Seega on tõsi, et Kolmanda isiku klaviatuuril on ka muid tähti ja märke, kuid Hankija ei ole RHAD-is kehtestanud nõuet, et mingil klahvil ei tohi olla mistahes muud märki või tähte või seda, et Eesti paigutusega klaviatuur vaid siis, kui mingeid muid märke/sümboleid koos tähtedega “Ü”, “Õ” (va Š), “Ö” ja “Ä”(va ʌ) klaviatuuril ei ole. Kui seadme funktsionaalsus võimaldab midagi täiendavat sellele, mida RHAD ette näeb, siis ei muuda see klaviatuuri nõudele mittevastavaks. Vaidlustuskomisjoni arvates nähtub eeltoodust, et Kolmanda isiku pakutud klaviatuur on Eesti paigutusega, mistõttu pakkumus vastab Klaviatuuri nõudele. Seejuures ei ole Eesti paigutusega klaviatuur saavutatud kleebistega.“

Viidatust järeldeb, et klaviatuuril võib olla mistahes keelte tähtede/märkide/sümbolite tulevärk. Piisab kui muuhulgas on Eesti tähed Ü, Ö, Š, Ä, Ž ja tegu on „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Olgu klaviatuuril üheskoos erinevate keelte tähed/märgid/sümbolid (utreerin - kasvõi hieroglüüfid), ikka on tegu Eesti paigutusega klaviatuuriga RHAD tähenduses.

Vaidlustuskomisjon on siinkohal RHAD tingimused tähelepanuta jätnud ja ei ole lähtunud RHAD tingimustest.

Kordame, et RHAD Vastavustabeli kohasel on „Eesti paigutusega klaviatuuri“ puhul võimalik vaid 2 varianti:

- 1) tootjapoolne Eesti paigutusega klaviatuur⁷ (ehk klaviatuur nagu eeltoodul näidispildil „Eesti paigutusega klaviatuur“), VÕI
- 2) Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks kleebiste kasutamine Skandinaavia paigutusega klaviatuuril.⁸

Nii Hankija kui VAKO on Kolmanda isiku sülearvuti klaviatuuri käsitlemisel eelnimetatud RHAD tingimused tähelepanuta jätnud. VAKO Otsuse põhjendavas osas ei ole RHAD Vastavustabel jrk 69 nõuet isegi kordagi mainitud, rääkimata asja lahendamisel sellega arvestamisest ja sellest lähtumisest.

Sellist võimalust, et klaviatuuril graveeritakse klahvidele juurde-kõrvale Eesti klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid ei ole RHAD kohaselt lubatud ning see ei ole Eesti paigutusega klaviatuur RHAD tähenduses. Tehku sellist klaviatuuri pakkuja, graveerimistsehh või väidetavalt koguni tootja. Ainus lubatav võimalus on RHAD kohaselt Skandinaavia klaviatuuril kleebiste kasutamine (ehk klahvidele spetsiaalsete Eesti klahvide kleebiste panemine), millisel juhul aga ei saa pakkumus klaviatuuri eest hindepunkte.

Arvestamata on jäänud see, et RHAD Vastavustabeli kohaselt on Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks ainus lubatav viis kleebiste kasutamine, aga mitte Skandinaavia või muul klaviatuuril Eesti tähtede/märkide/sümbolite juurdelisamine graveeringuga või muul viisil. Ehk nagu see on tõenäoliselt Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri puhul ning mis oli ja pidi olema Hankijale tuvastav Kolmanda isiku poolt füüsiliselt esitatud pakutud sülearvuti klaviatuurilt. VAKO-le oli see tuvastava Hankija poolt vaidlustusmenetluses esitatud Fotolt 1 (Kaebaja ees salastatud).

Klahvide kleebised – millised need on ?

23. Selguse huvides selgitame kohtule seda, mida kujutavad ennast kleebised ja milline on kleebiste kasutamisega Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamine, milline on ainus lubatav moodus vastavalt RHAD Vastavustabel jrk 69.

Kleebised on spetsiaalsed klahvide kleebised, mis pannaks klahvidele täies ulatuses (kleebis katab terve klahvi). Muuhulgas on spetsiaalsed „Eesti paigutusega klaviatuuri“ kleebised.

Vastavad kleebised on vabalt kättesaadavad hästivarustatud müüjatelt. Vaata näiteks:

<https://charlot.ee/arvutitarvikud/klaviatuurikleebised/klaviatuurikleebised-taust-must-tahed-estvalge/>

<https://arvutitark.ee/arvutid-ja-lisad/lisaseadmed/klaviatuuride-lisad/klaviatuurikleebised-mini-hq-vaikeste-tahtede-alus-must-t-1255619>

Alljärgnevalt illustreerivad fotod Eesti paigutusega klaviatuuri kleebistest, mis kleebitakse klahvidele (kleebis katab kogu klahvi).

⁷ RHAD Vastavustabel jrk 67: „Eesti paigutusega ning klahve märgistustega: „<“, „>“ ja „windows klahvi“ sisaldav klaviatuur“.

⁸ RHAD Vastavustabel jrk 69: „Kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks on lubatud, kuid sellisel juhul peab klaviatuuri originaalpaigutus olema skandinaavia oma.“

Eesti paigutusega klaviatuuri kleebised (kleebis katab kogu klahvi)

Kordame, et RHAD kohaselt oligi Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks ainus lubatav viis klahvidel eeltoodud kleebiste kasutamine, aga mitte klahvidele Eesti tähtede/märkide/sümbolite juurde tegemine graveeringuga (või muu meetodil).

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

24. Vastavas valdkonnas tegutsevad isikud mõistavad Eesti paigutusega klaviatuuri just nimelt sellise klaviatuurina nagu ülaltoodud näidisplilt „Eesti paigutusega klaviatuur“. Seda tõendas Kaebaja juba vaidlustusmenetluses esitatud väga paljude erinevate materjalide ja tõenditega. VAKO Otsuses on neist enamik üldse hindamata ja arvestamata jäetud.

Kaebaja esitab erinevad allikad ja tõenditest, mis kinnitavad, et vastavas valdkonnas tegutsevad isikud mõistavad „Eesti paigutusega klaviatuuri“ just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt.

ESITEKS

Vikipeedia artikkel „Klaviatuur (Infotehnoloogia)“, kus on Eesti paigutusega klaviatuuri käsitletud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt [lisa 6].

TEISEKS

Erialaportaali artikkel „Sülearvuti klaviatuur – mis neis erinevat on?“ [lisa 7], kus Eesti paigutusega klaviatuuri käsitletud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt. Vt artiklis leheküljel 2 - plilt „Eesti asetusega klaviatuur“.

KOLMANDAKS

Maailma suurima klaviatuuride tootja LOGITECH Eesti esindaja (LOGITECH Baltics) 19.04.2024 selgituskiri [lisa 8], kus on Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt.

NELJANDAKS

HP ametliku hoolduspartneri Fjuitsu Estonia AS 26.03.2024 kiri [lisa 9], kus on Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetud just sellisena nagu ülaltoodud näidisplilt.

VIIENDAKS

Foto tootja Lenovo sülearvuti klaviatuurist, millel on Eesti paigutusega klaviatuur [lisa 10]. Fotolt nähtub, et Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetakse just selliselt nagu ülaltoodud näidisplilt.

KUUENDAKS

Inglisekeelne erileht <https://kbdlayout.info/KBDEST>, kus on Eesti paigutusega klaviatuuri mõistetud just sellisena nagu ülaltoodud plilt.

SEITSMENDAKS

Sisuliselt kõik maailma arvutitootjad⁹, kasutavad teatavasti oma seadmetes Microsoft operatsioonisüsteemi Windows ja arvutid põhinevad Windows platvormil. Ka kõikvõimas Microsoft käsitleb Eesti paigutusega klaviatuuri sellisena nagu ülaltoodult selgitatud. Vt Microsoft avalikul veebilehel liigutavate klahvidega Estonian Keyboard: <https://learn.microsoft.com/en-us/globalization/keyboards/kbdest>

Ülatoodust nähtuvalt mõistavad ka vastavas valdkonnas tegutsevad isikud Eesti paigutusega klaviatuuri sellisena nagu on selgitanud vaidlustusmenetluses Kaebaja ja milline on ülaltoodud näidisplilt „Eesti paigutusega klaviatuur“. Arusaamatuks jääb ja nõustuda ei saa VAKO Otsuse p 10.1.4 märkusega nagu ei suudaks KCLICK, EURONICS ja teised vastava valdkonna vaieldamatud professionaalid vahet teha Eesti paigutusega klaviatuuri küsimuses.

VAKO Otsuses on aga enamik Vaidlustaja eeltoodud argumenditest ja tõenditest jäetud sisuliselt hindamata ja kaalumata, mis on samuti viinud asjas ebaõige vaidlustuslahendini.

KAHEKSANDAKS

Muuhulgas jättis VAKO täielikult hindamata Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses korduvalt esitatud¹⁰ kaaluka argumendi, kuidas käsitles Kolmas isik hankenõuet „Eesti paigutusega klaviatuur“ samas OSAS 3 lisaseadmetena pakutud klaviatuuride puhul. Nimelt, OSAS 3 tuli pakkujatel kohustuslike lisaseadmetena pakkuda lihtsalt klaviatuure. Ka lisaseadmetena pakutud klaviatuuridele kehtib nõue „Eesti paigutusega klaviatuur“.

⁹ Erandiks Apple, kellel on oma operatsioonisüsteem Mac OS X. Microsofti Windows laialdase üldse kasutuse on suuresti tinginud asjaolu, et see ei ole seotud ühe kindla riistvaratootjaga, samuti Windows operatsioonisüsteemi litsentsimine kõikidele arvutitootjatele. See on vastupidine Apple puhul, mis ei litsentsi oma operatsioonisüsteemi Mac OS X teistele tootjatele. Vt: https://et.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Windows

¹⁰ Vt Vaidlustaja 08.04.2024 seisukoht (p 17.2) ja selle lisana 4 esitatud foto, Vaidlustaja 12.04.2024 seisukoht (p 7)

Vt RHAD Vastavustabelis „K2 Lisaseadmed“:

„2. Juhtmevaba arvutihiir ja juhtmega klaviatuur (komplekt)“:

Jrk 17: juhtmega **klaviatuur** neutraalse värvusega, tumeda tonaalsusega (must, tumehall, hall, metallik) **Eesti paigutusega** ning klahve märgistusega „<“, „>“ ja „■“ sisaldav (kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks ei ole lubatud).

Jrk 22: juhtmega **klaviatuur peab olema Eesti paigutusega** ning klahve märgistusega „<“, „>“ ja „■“ sisaldav (kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks ei ole lubatud).

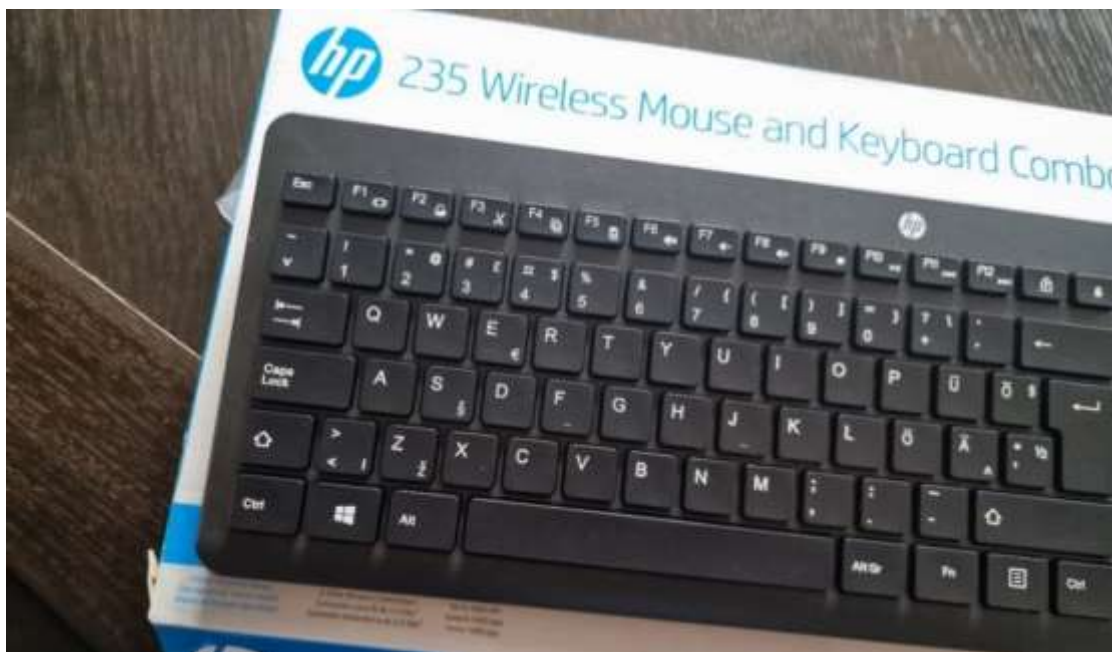
„3. Juhtmega arvutihiir ja juhtmega klaviatuur (komplekt)“

Jrk 27: juhtmega **klaviatuur** neutraalse värvusega, tumeda tonaalsusega (must, tumehall, hall, metallik) **Eesti paigutusega** ning klahve märgistusega „<“, „>“ ja „■“ sisaldav (kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks ei ole lubatud).

Jrk 29: juhtmega **klaviatuur peab olema Eesti paigutusega** ning klahve märgistusega „<“, „>“ ja „■“ sisaldav (kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks ei ole lubatud).

Seega on sülearvuti hankenõude „Eesti paigutusega klaviatuur“ tõlgendamisel ja vaidluse lahendamisel asjakohane hinnata ka seda, milline on Kolmanda isiku poolt OSAS 3 pakutud lisaseadmete klaviatuur. Ehk milline oli Kolmanda isiku arusaam samasisulisest hankenõudest „Eesti paigutusega klaviatuur“ lisaseadmete puhul.

Vaidlust ei ole, et Kolmas isik pakkus lisaseadmena komplekti „HP 235 Wireless and Keyboard Combo“.¹¹ Alljärgnevalt foto kõnealusest klaviatuurist, millel nähtuvalt on lisaseadme puhul „Eesti paigutusega klaviatuur“ selline nagu on seda vaidlusmenetluses läbivalt käsitletud Kaebaja ja nagu mõistavad seda vastavas valdkonnas tegutsevad isikud.

Ei ole mõeldav, et samas riigihankes käsitleb pakkuja „Eesti paigutusega klaviatuuri“ sülearvuti ja lisaseadmete puhul täiesti erinevalt. Et lisaseadmete puhul on see selline nagu „Eesti paigutusega klaviatuuri“ vastavas valdkonnas mõistetakse. Sülearvuti puhul aga võiks „Eesti paigutusega klaviatuur“ olla aga Skandinaavia-Eesti või veel muude keelte segaklaviatuur ja erinevate klaviatuuride tulevärk.

VAKO Otsuses on ka see Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses korduvalt esitatud¹² oluline argument jäetud vaikumise hindamata, mis on samuti viinud ebaõige vaidlustuslahendini.

¹¹ Tootespetsifikatsioon kättesaadav: <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetDocument.aspx?docname=c07718768>

¹² Vt Vaidlustaja 08.04.2024 seisukoht (p 17.2) ja selle lisana 4 esitatud foto, Vaidlustaja 12.04.2024 seisukoht (p 7)

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

25. Kaebaja on juba vaidlustusmenetluses klahvide kaupa välja toonud need tõenäolised kõrvakalded ja erinevused, mis on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuril hankes nõutud „Eesti paigutusega klaviatuurist“.

Kuivõrd VAKO Otsuses ei ole sisuliselt hinnatud ja käsitletud, millised on konkreetsemalt Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuri erinevused „Eesti paigutusega klaviatuurist“ (VAKO Otsuses p 10.1.3 on vaid märgitud, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuuril on lisaks muud tähed, märgid ja sümbolid)¹³, palume see halduskohtul menetluse käigus tuvastada. Selgitame, et näiteks „Skandinaavia paigutusega“ ja „Eesti paigutusega“ klaviatuuril on erinevused vähemalt 8 klahvi puhul.

Eesti paigutusega klaviatuur on mõeldud spetsiaalselt eesti keeles kirjutajatele. Näiteks otsides klaviatuuril Ä tähte, ei tohi tekkida segaduse võimalust, kas see tuleb sarnase Å klahvi alt (Eesti Ä ja Skandinaavia Å on sarnased). See on ka vastava keele klaviatuuri üks mõte - ühene selgus, maksimaalselt kiire leitavus ja segaduste vältimine.

Kolmanda isiku pakutud sülearvuti Skandinaavia (või muu klaviatuuri) ja Eesti segaklaviatuur ei ole „Eesti paigutusega klaviatuur“ RHAD tähenduses. Sellist võimalust, et muu paigutusega klaviatuuril on klahvidele juurde lisatud (graveeringuna või muul viisil) Eesti paigutusega klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid, ei ole hankes lubatud ja ette nähtud ning sellise klaviatuuri puhul ei ole tegemist hankenõudele vastava „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Tehku vastavat klaviatuuri pakkuja, graveerimistsehh või väidetavalt tootja.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

26. Kuigi Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuur ei vasta ainuüksi eeltoodud põhjustel RHAD-s sätestatud hankenõudele jääb Kaebaja jätkuvalt ka vaidlustusmenetluses esitatud seisukohale, et teadaolevalt tootja HP ei ole tootnud ja ei tooda seniajani sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“. Igal juhul ei tootnud tootja HP sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“ käesolevas riigihankes pakkumuste esitamisel, mida kinnitab ka Kolmanda isiku poolt Hankijale tähtajas 04.01.2024 füüsiliselt esitatud „pakutud sülearvuti“.

Seda, et Eesti paigutusega klaviatuur peab olema tootjapoolne ja sellele peab kehtima tootjagarantii on RHAD-s otsesesõnu nõutud:

- TK p 3.2: „*Kõikide samasuguste asjade komponendid ja samasugused asjad tervikuna peavad olema läbivalt toodetud sama tootja poolt ja neile peab olema omistatud sama tootekood (ingl.k part number)*“.
- TK p 3.6: „*Kõik sülearvutid /.../ peavad olema toodetud sama tootja (ettevõtja) poolt.*“
- Hankelepingu p 17: „*Asjadel peab /.../ olema tootjagarantii. Garantiikohustusega peavad olema hõlmatud ka kõik täitja poolt tarnitavad lisaseadmed ja -komponendid.*“

Kaebaja jääb seisukoha juurde, et teadaolevalt tootja HP ei tooda ja igal juhul ei tootnud pakkumuste esitamise seisuga sülearvuteid „Eesti paigutusega klaviatuuriga“ ning ainuüksi seetõttu ei saa Kolmanda isiku pakutud sülearvutid HP vastata RHAD nõuetele.

Kaebaja ei nõustu VAKO Otsuse p 8.4 ja p 8.6 järeldustega.¹⁴ VAKO on jätnud Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud olulised argumendid ja tõendid käsitlemata. Muuhulgas on VAKO Otsuses jäetud hindamata Kaebaja poolt vaidlustusmenetluses esitatud argumentatsioon, miks ei vasta Kolmanda isiku pakutud sülearvuti RHAD-s sätestatud tootjagarantii nõudele.

Vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele on üldteada, et tootja HP ei ole tootnud ja ei tooda sülearvuteid Eesti klaviatuuriga. Eesti klaviatuuriga HP sülearvutitest ei ole kuulnud ega sellised näinud ka ükski turuosaline, sh professionaalsed müügiettevõtted nagu KCLICK või EURONICS (vt lisa 11 ja lisa 12). See, et Kolmanda isiku poolt OSAS 3 pakutud sülearvutil ei ole „Eesti paigutusega klaviatuur“ RHAD tähenduses pidi Hankijale olema äratuntav juba Kolmanda isiku poolt testimiseks füüsiliselt toodud „pakutud sülearvutilt“.

Seda, et teadaolevalt tootja HP ei ole teadaolevalt kunagi tootnud ega tooda sülearvuteid Eesti klaviatuuriga, kinnitavad muuhulgas alljärgnevad materjalid:

¹³ VAKO Otsuse p 10.1.3: „Seega on tõsi, et Kolmanda isiku klaviatuuril on ka muid tähti ja märke /.../“

¹⁴ Vt ka ülal punktis 16

ESITEKS

- 26.1. Maailma mõistes on Eesti turg väga väike, mistõttu suurem osa tootjaid sülearvuteid Eesti klaviatuuriga üldse ei tooda. Seda on selgitatud ka erialaportaali Digigeenius artiklis „Sülearvuti klaviatuur – mis neis erinevat on?“ [lisa 12]: *Kuivõrd eesti keele kasutajaid on maailmas käputäis ja Õ-tähega keeli vähe, ei toodeta nii erilise keele tarbeks just palju õige klaviatuuriga sülearvuteid. Nii kohtab meie sülearvutiturul palju erinevaid klaviatuuripaigutusi - peamiselt Rootsi, USA ja UK asetusega klaviatuure. Peamine vahe on erinevate keelte tähed, kuid ka mõnede nuppude asupaik ja kuju. /.../ Ajapikku on Eesti turg tehnikamaailmas piisavalt tähtsaks saanud ja on üksikuid tootjaid (Dell, tellimisel ka Lenovo), kes teevad meie väikse turu jaoks oma tähtedega klaviatuuri /.../.*

Nagu ka Digigeenius artiklis selgitatud, toodavad sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuridega teadaolevalt vaid kaks tootjat (Dell ja Lenovo).

TEISEKS

- 26.2. Eesti klaviatuuriga sülearvuteid ei ole tootnud ja teadaolevalt ei tooda ka HP. Seda kinnitab õigupoolest juba ka Kolmanda isiku poolt OSAS 3 Hankija määratud tähtjaks testimiseks füüsiliselt esitatud pakutud sülearvuti.

KOLMANDAKS

- 26.3. Ka HP hoolduspartner Fjuitsu Estonia AS esindaja selgitas 26.03.2024 kirjaga [lisa 9], et kirja andmise seisuga teadaolevalt ei tooda ega ole HP kunagi tootnud sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga: *“Eesti paigutusega klaviatuuriga sülearvuteid ei ole võimalik tootjalt HT saada. HP pole kunagi tootnud ja ei tooda sülearvuteid Eesti klaviatuuriga. See kehtib mh mudelitele HP EliteBook 830, 835, 840, 845. Lähim klaviatuur Eesti omale, mida tootja HP pakub on Skandinaavia klaviatuur (SWE/FI).”*

NELJANDAKS

- 26.4. Seda, et tootja HP ei paku sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga kinnitab ka arvutite ja elektroonikaseadmete suurmüüja KCLICK 07.04.2024 kiri [lisa 11].

KCLICK selgitas vastuseks päringule, et tootja HP üldse ei tooda sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga ning ainus võimalus on võtta Nordic (s.t Skandinaavia klaviatuur) ning sinna Eesti klaviatuur laseriga ümber graveerida: *„Kahjuks ei ole kuna HP ei tooda neid. Ainus võimalus on osta Nordic paigutus ja lasta laseriga ümber graveerida.”*

VIIENDAKS

- 26.5. Asjaolu, et teadaolevalt tootja HP ei paku sülearvuteid Eesti klaviatuuriga kinnitab ka elektroonikaseadmete suurmüüja EURONICS 08.04.2024 kiri [lisa 12].

EURONICS selgitas vastuseks päringule, et HP sülearvutite puhul on Eesti paigutusega klaviatuurile kõige lähedasem Nordic klaviatuur ja võimalik on sinna klaviatuurile juurde graveerimine: *„Nordic klaviatuurid on kõige lähedasemad Eesti klaviatuurile. Saame pakkuda ka eraldi graveerimist mis lisab summale ca 50€ (täpse hinna saame peale päringu tegemist) ning tarnele lisandub graveerimise aeg kuni 14p (vastavalt järjekorrale).”*

KUUENDAKS

- 26.6. TK p 3.9 kohaselt *„Igal hankijal peab olema pakkumuste avamisest alates võimalik kontrollida tootja poolt avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt pakutavate asjade detailset tehnilist kirjeldust“*. Seega pidi Hankijal juba pakkumuste avamise seisuga olema võimalik tootja HP avalikult/anonüümselt veebilehelt kontrollida, kas HP toodab Kolmanda isiku pakutud sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga.

Tootja HP puhul ei nähtu teadaolevalt üheltki tootja avalikult ja anonüümselt ligipääsetavalt veebilehelt, et tootja HP oleks kunagi tootnud või oleks kasvõi käesoleva aja seisuga hakanud tootma sülearvuteid Eesti klaviatuuriga (rääkimata sellest, et oleks seda teinud riigihankes pakkumuse esitamise seisuga).

Oluline on esile tuua, et vaidlustusmenetluses ei suutnud Kolmas isik ega Hankija nimetada ühtegi tootja HP avalikult/anonüümselt ligipääsetavat veebilehte, kus oleks võimalik veenduda ja kontrollida, et HP toodab Kolmanda isiku poolt pakutud sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga või et HP toodab mistahes sülearvutit Eesti klaviatuuriga.

Lõpetuseks. Vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele on üldteada asjaolu, et sülearvuteid Eesti paigutusega klaviatuuriga toodavad vaid vähesed tootjad (täpsemalt Dell ja Lenovo). See, et Kolmanda isiku poolt OSAS 3 pakutud HP sülearvutit ei ole „Eesti paigutusega klaviatuur“ RHAD tähenduses pidi Hankijale olema arusaadav ja äratuntav ainuüksi juba Hankijale füüsiliselt toodud „pakutud sülearvutist“.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

- **Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise õigusvastasus (hindamiskriteerium „Sülearvuti klaviatuuri kleebised“)**
27. Kuigi Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamine on õigusvastane juba eelneva (pakkumuse vastavaks tunnistamine) õigusvastasuse tõttu, oli Hankija poolt Kolmanda isiku pakkumusele klaviatuuri eest hindeandmine ka eraldiseisvalt põhjendamatu. Klaviatuuri eest Kolmanda isikule antud 5 hindepunkti tõttu osutus Kolmanda isiku pakkumus napilt edukaks Vaidlustaja ees (Kolmanda isiku pakkumusele anti kokku **95,81** punkti, Kaebaja pakkumusele **93** punkti).

Hindamiskriteerium kohaselt „Sülearvuti klaviatuuril on lubatud kleebiste kasutamine Eesti paigutuse saavutamiseks. 5 punkti saab pakkumus, mille sülearvuti klaviatuuril kleebiseid ei ole kasutatud (st on tootjapoolne klaviatuur tähemärkidega).“

Kordame, et RHAD Vastavustabeli kohaselt on „Eesti paigutusega klaviatuuriks“ võimalik vaid 2 varianti:

- 1) Eesti paigutusega tootjapoolne klaviatuur (jrk 67), VÕI
- 2) Eesti paigutusega klaviatuuri saavutamiseks kleebiste kasutamine Skandinaavia klaviatuuril (jrk 69).

VAKO on jätnud RHAD Vastavustabeli jrk 67 ja jrk 69 nõuded tähelepanuta ning ei ole vaidlustuse lahendamisel lähtunud RHAD tingimustest „Eesti paigutusega klaviatuurile“.

Sellist võimalust, et klaviatuuril graveeritakse või tehakse muul meetodil klahvidele Eesti klaviatuuri tähed/märgid/sümbolid ei ole RHAD-s lubatud ning see ei ole Eesti paigutusega klaviatuur RHAD tähenduses. Tehku sellist segaklaviatuuri pakkuja, graveerimistsehh või väidetavalt koguni tootja. Ainus lubatav võimalus on RHAD kohaselt Skandinaavia paigutusega klaviatuuril kleebiste kasutamine (ehk klahvidele spetsiaalsete Eesti klahvide kleebiste panemine), millisel juhul aga ei saa pakkumus klaviatuuri eest hindepunkte.

Igal juhul oli põhjendamatu 5 hindepunkti andmine klaviatuuril kleebiste puudumise eest Kolmanda isiku pakkumusele, kus klaviatuuriga on n.ö trikitatud ja hindepunktide eesmärgil kleebiste kasutamise asemel Skandinaavia või muu paigutusega klaviatuurile Eesti tähed/märgid/sümbolid juurde graveeritud või muul viisil juurde tehtud.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

SÜLEARVUTI EKRAANI HELEDUSTUGEVSUS

28. Kaebaja leiab, et nii Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise kui edukaks tunnistamise otsus on defektsed samuti seoses sülearvuti „ekraani heledustugevuse“ näitajaga. Kaebaja leiab, et VAKO Otsuse p 10.4 ja p 11 järeldused on ekslikud, mittekooskõlas vaidlustusmenetluses esitatud tõenditega ja tootja HP ametlikust tootspetsifikatsioonist nähtuvaga.

Sissejuhatavalt rõhutame, et pakutud sülearvuti heleduse näitaja (nitted) on määrava tähtsusega ka seetõttu, et see on pakkumuste hindamise aluseks. Hindamiskriteeriumi „Ekraani heledustugevus (mõõtmisühik nitted)“ kohaselt: **Suurima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: "pakkumuse väärtus" / "suurim väärtus" * "osakaal"**. Selliselt sõltub Kolmanda isiku pakutud sülearvuti ekraani heledustugevusest mitte ainult Kolmanda isiku pakkumuse hindepunktid, vaid kõikide pakkumuste hindamine ja pakkumuste hindamistulemused tervikuna.

Kaebaja hinnangul ei ole VAKO asja lahendamisel arvestanud, et hankeotsuste põhimõtteline defektsus seisneb mitte üksnes selles, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP EliteBook 840, HP EliteBook 845 vm muu HP sülearvuti ekraani heledustugevus on igal juhul väiksem kui Kolmanda isiku pakkumuses väidetud 1000 nitted. Hankeotsuste põhimõtteline defektsus seisneb ka selles, et Hankija ei selgitanud hankemenetluses välja, milline on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti ekraani heledustugevuse näitaja, kuigi juba pakkumusega esitatud HP ametlikus tootspetsifikatsioonist tuleneb, et see on väiksem kui 1000 nitted.

Mis on HP sülearvuti „SureView“ mudelivariandi puhul ekraani heledustugevus konkreetset ja tegelikult, HP tootespetsifikatsioonides õigupoolest ei avalda. HP ütleb tootespetsifikatsioonis välja vaid selle, et tegelik heledustugevus jääb alla 1000 nitti: „*Actual brightness will be lower with /.../ SureView.*“

Oluline on sissejuhatavalt märkida, et kuigi Kaebaja esitas vaidlustusmenetluses konkreetseid tõendeid) TalTech valgustustehnikalabori mõõtetulemused [lisa 13]), et sülearvuti HP ekraani heledustugevus jääb igal juhul alla 1000 nitti nagu juba HP tootespetsifikatsioonides märgitud, on VAKO Otsuses p 11.1.4 jäetud ka need arvestamata.

29. Kaebaja jääb argumentide juurde, et:

- HP ekraani heledustugevus ei ole 1000 nitti, vaid igal juhul madalam, mis on kirjas juba HP tootjaspetsifikatsioonides: „*Actual brightness will be lower with /.../ SureView.*“
- HP tootespetsifikatsioonides ei ole õigupoolest üldse avaldatud, mis on vastava SureView mudelilahenduse puhul ekraani heledustugevus, ja on vaid see välja öeldud, et see on alla 1000 nitti.
- HP ekraani heledustugevus on igal juhul madalam kui 1000 nitti ja seetõttu on ekslik pakkumuste hindamisel „suurimaks väärtuseks“ võetud Kolmanda isiku väidetud heledustugevus 1000 nitti ning tagajärjena selle alusel pakkumustele omistatud hindepunktid ja Kolmanda isiku edukaks tunnistamine tervikuna.

30. Ekslik on VAKO Otsuse p 11.3 arutluskäik, et kuigi HP tootespetsifikatsioonist tõesti nähtub, et pakutud SureView mudelilahenduse puhul on ekraani heledustugevuseks alla 1000 nitti, siis ei ole see oluline, kuna „*RHAD-ist ei nähtu, et Hankijal oleks olnud kohustus ekraani heledustugevuse hindamiseks koos märkuses nimetatud lisadega (touchscreen or Sure View).*“

Siin on põhimõtteline eksimus. Kuigi seda on selgitatud juba vaidlustusmenetluses, selgitame veelkord, et siin ei oma tähendust, kas privaatsusfiltri/SureView funktsioon välja või sisse lülitatud – igal juhul on ka kõnealuse „Sure View“ mudelilahenduse puhul ekraani heledustugevus alla 1000 nitti. Mis on ka HP tootespetsifikatsioonis välja öeldud: „*Actual brightness will be lower with /.../ SureView.*“

IT valdkonnas eriteadmisi mitteomaval isikutel võib HP tootespetsifikatsiooni lugedes tekkida mulje, HP sülearvuti „SureView“ mudeli puhul on ekraani heledustugevus 1000 nitti. Käesoleval juhul on hankijaks keskne hankija RIT¹⁵, kes pidi tutvuma pakutud seadme kohta esitatud HP tootespetsifikatsiooniga ja kellele pidi olema sealt arusaadav, et ka „Sure View“ mudelilahendusega on ekraani heledustugevus igal juhul alla 1000 nitti (ning seda sõltumata sellest, kas vastav funktsioon sisse või välja lülitatud).

31. Alljärgnevalt selgitame veelkord, miks on HP sülearvuti ekraani heledustugevuse näitaja ka „Sure View“ mudelivariandi puhul igal juhul alla 1000 nitti, milline asjaolu on õigupoolest välja toodud ka HP tootespetsifikatsioonides.

ESITEKS

31.1. See, et sülearvuti HP ekraani heledustugevus ei ole 1000 nitti, vaid kindlasti vähem, nähtub juba HP ametlikest tootespetsifikatsioonidest (sh nii HP EliteBook 840 kui 845 tootjaspetsifikatsioonidest).

Esmalt selgitame, et nagu ka HP EliteBook 845 spetsifikatsioonist [lisa 5] nähtub, on sõltuvalt mudelivariandist ekraani heledustugevus („Brightness“) kas 250 nitti või 400 nitti. Vt tootjaspetsifikatsioonis lk 5. Ekraani heledustugevus 250 või 400 nitti on kooskõlas ka teiste tootjate sama klassi sülearvutite näitajatega.

HP tootespetsifikatsioonis (samal lk 5-6) tõesti ka „Sure View“ mudelivariant, mille puhul on viidatud heledustugevusele 1000 nitti („*1000 nits, 100% sRGB with HP Sure View Reflect integrated privacy screen*“).

Kuid oluline ja määrav on tootja poolt selle juurde lisatud selgitus: „*Actual brightness will be lower with /.../ Sure View*“.¹⁶

¹⁵ RIT on kohustuslik keskne hankija ministeeriumite, nende haldusala asutuste ning Riigikantselei töökoha laua-, süle-, tahvelarvutite, monitoride ja printerite soetamisel. Kohustusliku keskse hankijana korraldab RIT riigiasutuste eest hankeid Vabariigi Valitsuse poolt määratud ulatuses, mis tähendab, et keskse hankimisega hõlmatud asutustel ei ole õigust VV korralduses määratud tooteid ja teenuseid hankida iseseisvalt ega ühiselt. RIT korraldab ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ühishankeid, millega kõigil soovijatel on võimalik liituda. Vt <https://kesksedhanked.rik.ee/>

¹⁶ Samas HP tootespetsifikatsioonis lk 15-16, kus seesama selgitus: „*Actual brightness will be lower with /.../ Sure View*“.

Seega ka kõnealuse „Sure View“ mudelivariandi puhul on ekraani heledustugevus igal juhul alla 1000 nitti ja see on HP tootjaspetsifikatsioonis välja öeldud. Ei oma tähtsust, kas privaatsusfiltri funktsioon välja või sisse lülitatud – igal juhul jääb ekraani heledustugevus alla 1000 nitti. Vastav sõnastus (1000 nitti selgitusega, et see on tegelikult madalam) on tootjapoolne nutikas reklaaminipp või n.ö *teaser*, aga mitte HP sülearvuti ekraani heledustugevus. Foorumis on seda nimetatud „*marketing hype*“-iks [lisa 14].

Mis on HP sülearvuti „SureView“ mudelivariandi puhul ekraani heledustugevus konkreetsetl ja tegelikult, HP oma spetsifikatsioonides õigupoolest ei avalda. HP ütleb tootespetsifikatsioonis välja vaid selle, et tegelik heledustugevus jääb alla 1000 nitti.

TEISEKS

- 31.2. Seda, et sülearvuti HP ekraani heledustugevus jääb alla 1000 nitti kinnitavad ka TalTech teostatud mõõtmised. TalTech elektroenergeetika ja mehhatroonika instituudi valgustehnikalabor teostas HP EliteBook 835 ja HP EliteBook 840 ekraani heledustugevuse mõõtmised ja tuvastas, et mõlemal juhul on sülearvuti HP ekraani heledustugevus alla 1000 nitti (vastavalt 915 nitti ja 958 nitti).

Lisatud TalTech esindaja 01.04.2024 ja 08.04.2024 kirjad mõõtetulemuste kohta [lisa 13].

KOLMANDAKS

- 31.3. Kolmanda isiku poolt pakkumuses ekraani heledustugevuseks 1000 nitti väitmine pidi Hankijal kui IT-valdkonna kesksel hankijal igal juhul tekitama kahtluse selle tegelikkusele vastavuses. Kordame, et see nähtub juba HP tootespetsifikatsioonidest ja ainuüksi seetõttu pidi Hankija aru saama, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP ekraani heledustugevus ei ole 1000 nitti. Hankija oleks pidanud teostama Kolmanda isiku pakkumuse sisulist kontrolli ning välja selgitama, mis on pakutud sülearvuti HP ekraani heledustugevus. Seda enam asjaoludel, kus pakutud arvutite ekraani heledustugevus on pakkumuste hindamise aluseks.

Toome analoogiana HP sülearvuti mudeli HP EliteBook 865, mille tootespetsifikatsioonis on samuti reklaamjutt 1000 nittist sama täpsustusega, et ekraani tegelik heledustugevus on alla 1000 nitti („*Actual brightness will be lower with /.../ Sure View*“).

Asjatundjad on teostanud kõnealuse HP EliteBook 865 ekraani heledustugevuse kontrollmõõtmise ja tuvastanud, et see on alla 1000 nitti ja drastiliselt vähem, kui privaatsusfiltri/SureView funktsioon sisse lülitatud. Vt erialafoorum „NotebookCheck“ arvustus sülearvuti HP ekraani heledustugevusest tulemustest [lisa 14]:

Brightness	100%	90%	80%	70%	60%	50%	40%	30%	20%	10%	0%
Sure View turned off	865	729	634	535	436	332	252	216	180	142	105
Sure View turned on	157	146	136	125	115	104	94	83	72	62	51

NELJANDAKS

- 31.4. Kolmanda isiku pakkumuses ekraani heledustugevusena 1000 nitti väitmine pidi Hankijal kui IT-valdkonna kesksel hankijal igal juhul tekitama kahtluse selle tegelikkusele vastavuses ja seda isegi juhul, kui Hankija ei tutvunud piisava hoolsusega HP tootespetsifikatsiooniga, kust on see õigupoolest välja lugeda.

Tavapäraselt on äriklassi sülearvutite ekraani heledustugevus suurusjärgus 300 kuni 500 nitti. Vt erialaportaali Digigeeenius artikkel „Oluline küsimus: kui palju nitte peab olema ühel heal sülearvuti ekraanil?“ [lisa 16]: „Sülearvutite ekraanid on tavaliselt heledusega 300 - 500 nitti. Kui ekraan on läikiva pinnaga, siis võiks olla paneel suurema heledusega (rohkem nitte), mati pinnaga võib heledus olla väiksem, sest siis peegeldused nii palju ei sega. /.../. Praegu peaksid kõige heledama ekraanipaneeliga sülearvutid olema näiteks Delli XPS 15 seeria ja Apple'i uued MacBookid, mille heledus ulatub kuni 600 nitini.“

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

LISASEADMED
(USB SAATJA EI TOHI ARVUTI KORPUSEST EEMALE ULATUDA MITTE ROHKEM KUI 0,7CM)

32. Kaebaja leiab, et RHAD nõuetele ei vasta Kolmanda isiku pakutud järgmised lisaseadmed:

2. Juhtmevaba arvutihiir ja juhtmega klaviatuur (komplekt)

4. Juhtmevaba arvutihiir ja klaviatuur (komplekt)

Konkreetselt mõlema lisaseadmete komplekti puhul mittevastavus RHAD Vastavustabeli („K2 Lisaseadmed“) nõudele¹⁷: „**USB saatja peab olema vähemalt AES-128 krüpteeringuga ning ei tohi arvuti korpusest eemale ulatuda rohkem, kui 0,7cm.**“

33. Kaebaja hinnangul ei ole VAKO Otsuse p 10.3 järeldused Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse ja vastavaks tunnistamise õiguspärasusest põhjendatud. VAKO Otsuse kohaselt kuivõrd Kolmanda isiku pakkumuses ja sellega esitatud Balti müügiesindaja kirjas on kinnitatud, et USB saatja kaugus ei ulatu arvuti korpuses eemale rohkem kui 0,7cm, siis järelikult nii on.

Kaebaja hinnangul redutseerib taoline käsitus pakkumuse vastavuse kontrollimise riigihankes üksnes pakkuja formaalsetele kinnitusele ning välistab pakkumuse sisulise kontrolli. Kaebaja hinnangul ei saa pakkumuste vastavuse sisulist kontrollimist redutseerida üksnes pakkuja kinnituste tuvastamisele. Seda enam käesolevas hankes, kus pakkujad olid kohustatud esitama Hankijale „pakutud seadmed“ testimiseks ning on muud RHAD, mille eesmärgiks on pakkumuse vastavuse sisulise kontrolli teostamine.

34. Seoses Kolmanda isiku pakkumusega esitatud Balti müügiesindaja 12.10.2023 kinnituskirjaga (VAKO Otsuses – Kinnituskiri) juhime tähelepanu, et sellega korratakse copy-paste põhimõttel RHAD nõudeid ja kinnitatakse formaalselt hankenõuetele vastavust.

Samuti on Balti müügiesindaja kinnituskiri antud üldisena hanke kõikides Osades pakutud erinevate seadmete kohta. Kinnituskirjas ei ole muuhulgas seda, mis on konkreetselt USB saatja väidetav kaugus arvuti korpusest OSAS 3 pakutud sülearvuti puhul, on vaid korratud RHAD nõuet.

35. Vaidlust ei ole, et Kolmas isik on hankes vastavate lisaseadmetena pakkunud tootja HP komplekti „HP 235 Wireless Mouse and Keyboard Combo“¹⁸, mille hulka kuulub ühe seadmena ka USB saatja (inglise keeles „dongle“ või „USB dongle“).

Põhjendatud kahtlust, et Kolmanda isiku pakutud seadmete puhul ulatub USB saatja arvuti korpusest eemale rohkem kui hankes lubatud 0,7cm teostab Vaidlustaja poolt mõõteseadmega „Scala“ teostatud mõõtetulemus (fototõend esitatud vaidlustusmenetluses). Vaidlustaja mõõtetulemuse järgi ulatub USB saatja arvuti korpusest eemale **0,77 cm** (7,77 mm).

Ka mõõtevahendite kalibreerimislabori METROSERT teostatud täppismõõtetulemus kinnitab, et USB saatja ulatub arvuti korpusest eemale rohkem kui 0,7 cm. Lisatud METROSERT mõõteprotokoll [lisa 17], mille kohaselt sülearvuti HP EliteBook 840 puhul ulatub USB saatja arvuti korpusest eemale 7,59 mm (**0,759 cm**)

Nõustuda ei saa VAKO Otsuse p 10.3.2 arutluskäiguga, et kuivõrd mõõteprotokollist nähtuvalt on laiendmääramatus 0,18mm, võib tegelik väärtus olla ka 0,741 cm, mille kümnendikuni ümardamisel vastab see nõudele „mitte rohkem kui 0,7 cm“. Laiendmääramatus 0,18mm tähendab aga ühtlasi võimalust, et tegelik väärtus on vastavalt hoopis **0,77 cm** (7,59mm + 0,18mm).

36. Hankenõue on konkreetne - „mitte rohkem kui 0,7cm“. Kui hankenõudeks on konkreetselt „mitte rohkem kui 0,7 cm“, tähendabki see maksimaalselt 0,7cm. Analoogia, kui hankenõue on „mitte rohkem kui 7cm“, tähendabki see maksimaalselt kuni 7cm. Argielus saab öelda, et mis see väike erinevus olulist muudab, kuid riigihangetes tuleb pakkumuse sisusosas kinni pidada RHAD nõuetest. RHAD-s ei ole ka ette nähtud, et nõude „mitte rohkem kui 0,7cm“ puhul tuleks lähtuda kümnendiku täpsusega.

Eeltoodust tulenevalt on ekslikud nii Hankija 11.03.2024 hankeotsused kui VAKO Otsus.

¹⁷ RHAD Vastavustabel „L2 Lisaseadmed“, Jrk 19 ja Jrk 36

¹⁸ Tootspetsifikatsioon kättesaadav HP veebilehelt: <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetPDF.aspx/4aa7-9730enw.pdf>

SÜLEARVUTI AKU MAHUTAVUS

37. Kaebaja leiab, et nii Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise kui edukaks tunnistamise otsus on defektsed samuti seoses sülearvuti „aku mahutavuse“ näitajaga. Kaebaja leiab, et VAKO Otsuse p 16 ja 19 järeldused on ekslikud ning mittekoosõlas menetlus- ja materiaaloigusega.
38. Esineb põhjendatud kahtlus, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP EliteBook aku mahutavus ei ole 51 Wh nagu Hankija on pakkumuse vastavuse kontrollimisel ja pakkumuste hindamisel eeldanud tuginedes Kolmanda isiku poolt pakkumuses nimetatud näitajale.
- Pakutud sülearvutite aku mahutavuse konkreetne näitaja on fundamentaalselt oluline ka seetõttu, et pakutud sülearvutite aku mahutavusnäitaja (Wh) ei ole mitte üksnes pakkumuse vastavuse küsimus, vaid see on pakkumuste hindamise aluseks. Hindamiskriteerium „Aku mahutavus“ kohaselt: **Suurima väärtusega pakkumus saab maksimaalse arvu punkte. Teised pakkumused saavad punkte proportsionaalselt vähem ja arvutatakse valemiga: "pakkumuse väärtus" / "suurim väärtus" * "osakaal"**.
39. See, et Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP aku mahutavus ei ole tõendatult 51 Wh (võib olla väiksem) nähtub juba HP tootjaspetsifikatsioonist. Vt HP EliteBook 845 või HP EliteBook 840 tootespetsifikatsioone [lisa 5], kus mõlemas on aku mahutavuse näitaja 51 Wh juurde lisatud tootja märkus: „**Actual battery Watt-hours (Wh) will vary from design capacity.**“
- „Will vary“ tähendab erineb. Seega ka tootja HP ei ütle tootespetsifikatsioonis, et aku mahutavus on kindel 51 Wh, vaid ujuvalt ja ebamääraselt, et tegelik aku mahutavus „will vary“ (st võib olla ka väiksem). See, milline on Kolmanda isiku poolt OSAS 3 pakutud konkreetse konfiguratsiooniga sülearvuti HP aku mahutavus, on õigupoolest teadmata. Hankija ei ole pakkumuse vastavuse kontrollimisel välja selgitanud, mis on Kolmanda isiku poolt pakutud sülearvuti aku mahutavus ning on nii pakkumuse vastavuse puhul kui pakkumustele hindepunktide andmisel tuginenud Kolmanda isiku pool pakkumuses nimetatud näitajale 51 Wh.
- Asjakohane on siin esile tuua RHS eelnõu seletuskirja juhust, et pakkuja kinnitustele tuginemine ei ole pakkumuse sisuline kontroll. Vt RHS seletuskirjas lk 99: „*Pakkumuse vastavuse kontroll peab olema sisuline. /.../ Eelkõige tuleb hankelepingu eseme vastavust tehnilisele kirjeldusele tõendada hankija poolt nõutud märgiste, sertifikaatide, vastavushindamisasutuse katsearuande või muude samaväärsete märgiste, sertifikaatide või katsearuannetega.*“
40. Kolmanda isiku pakutud sülearvuti HP aku mahutavuse konkreetne näitaja on asjas määrava tähtsusega ning on vajalik välja selgitada. Aku mahutavuse näitaja ei ole RHAD kohaselt Muuhulgas aku mahutavuse eest antud pakkumustele omistatud hindepunktide tõttu osutus Kolmanda isiku pakkumus napilt edukaks Vaidlustaja ees (Kolmanda isiku pakkumus sai kokku 90,73 punkti, Kaebaja pakkumus kokku 89,02 punkti).
41. Eelmises samasisulisel raamlepingu hankes 204670 tellis keskne hankija kõikide pakkujate poolt testimiseks toodud sülearvutite kontrollmõõdistused aku ja arvuti kaalu koha ning arvestas saadud tulemustega pakkumuste vastavuse kontrollimisel. Vt keskse hankija Vastavusotsus riigihankes hankes 204670 [lisa 4]: „*Hankija tellis pakutud toote kaalu ning aku kestvuse osas mõõtmised Metrosert AS poolt. Lisaks testis hankija eraldi pakutud seadme vaatenurga vastavust hankedokumentides esitatud nõuetele ning kontrollis lisaks esitatud lisaseadmete garantii kehtivuse kontrollimise võimalikkust.*“

MENETLUSLIKUD TAOTLUSED

• Kaebuse läbivaatamine istungil

Kaebaja palub asja läbivaatamist kohtuistungil. Muuhulgas on see vajalik ja asjakohane seetõttu, et vaidluse esemeks olevad küsimused on spetsiifiliste IT valdkonna tehniliste nüanssidega, mille puhul on vajalik asja läbivaatamine kohtuistungil.

- **Taotlus nõuda Hankijalt asja materjalide juurde Kolmanda isiku poolt Hankijale testimiseks füüsiliselt esitatud pakutud seadmed (alternatiivselt, fotod pakutud seadmetest)**

Kõik pakkujad pidid Osas 3 esitama Hankijale pakutud sülearvuti koos lisaseadmetega hiljemalt 04.01.2024. Palume kohtul asja materjalide juurde Hankijalt välja nõuda Kolmanda isiku poolt Hankijale testimiseks füüsiliselt esitatud:

- (i) Pakutud sülearvuti
- (ii) Pakutud lisaseade „Juhtmevaba arvutihiir ja juhtmega klaviatuur (komplekt)“

- (i) **Pakutud sülearvuti** väljanõudmine kohtuasjas on põhjendatud. Vaidlustusmenetluses keelduti ärisaladuse argumendil Kaebajale väljastamast isegi fotot Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuurist ning see jäi vaidlustusmenetluses saladuseks. Kaebajale ei ole teada isegi see, millised fotod konkreetsemalt esitas Hankija vaidlustusmenetluses Kolmanda isiku sülearvuti kohta. Saladuses on muuhulgas seegi, mis on esitatud fotode kvaliteet ja ulatus (sh kas fotol on täismahus kogu sülearvuti klaviatuur, milline on fotode selgus/resolutsioon jne).

Milline on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti klaviatuur ja kas see on „Eesti paigutusega klaviatuur“ RHAD tähenduses, on asja lahendamisel oluline ja määrava tähtsusega ning Kaebaja arvates tuleks seda asja lahendamisel kohtul hinnata ja tuvastada. Seega on Kolmanda isiku pakutud sülearvuti kohtuasja õigeks lahendamiseks oluline ja vajalik.

Alternatiivselt, juhul kui kohus ei pea asjakohaseks Kolmanda isiku poolt Hankijale füüsiliselt esitatud pakutud sülearvuti väljanõudmist, palume kohtul Hankijalt välja nõuda kõnealuse sülearvuti klaviatuurist tehtud **fotod**. Fotod peaksid olema sülearvuti klaviatuurist täis mahus, selge resolutsiooniga ning klaviatuurist nii valgustatud kui valgustamata olekus. Palume kohtul fotod väljastada ka Kaebajale.

- (ii) **Pakutud lisaseadme** „Juhtmevaba arvutihiir ja klaviatuur (komplekt)“ väljanõudmine kohtuasjas on vajalik ja asjakohane eelkõige seetõttu, et ka lisaseadmetena pakutud klaviatuuri puhul kehtib hanke OSAS 3 nõue „Eesti paigutusega klaviatuur.“

Kolmanda isiku poolt Hankijale füüsiliselt esitatud pakutud lisaseade¹⁹ on kohtuasja lahendamisel oluline ja asjakohane, sest ka lisaseadmena pakutud klaviatuuri puhul kehtib sama nõue „Eesti paigutusega klaviatuur“. Kolmanda isiku poolt lisaseadmena esitatud klaviatuur näitab seda, kuidas mõistis Kolmas isik hankenõuet „Eesti paigutusega klaviatuur“ lisaseadmena pakutud klaviatuuri puhul.

Alternatiivselt, juhul kui kohus ei pea asjakohaseks Kolmanda isiku poolt Hankijale füüsiliselt esitatud pakutud lisaseadme väljanõudmist, palume kohtul Hankijalt välja nõuda kõnealusest lisaseadmest (klaviatuur) tehtud **fotod**. Fotod peaksid olema klaviatuurist täis mahus ja selge resolutsiooniga. Palume kohtul fotod väljastada ka Kaebajale.

Juhindudes ülaltoodust ning HKMS § 5 lg 1 p 1, § 108 lg 1, § 251 lg 1 ja § 269

p a l u m e :

1. Palume rahuldada kaebus ja tühistada:

- 1.1. Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus riigihanke Osas 3 (Sülearvuti klass 2 soetus) tehtud hankeotsus, millega tunnistati vastavaks Green IT OÜ, Telia Eesti AS ja AS SEB Liising ühispakkumus.
- 1.2. Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus riigihanke Osas 3 (Sülearvuti klass 2 soetus) tehtud hankeotsus, millega tunnistati edukaks Green IT OÜ, Telia Eesti AS ja AS SEB Liising ühispakkumus.
- 1.3. Riigihangete vaidlustuskomisjoni 22.04.2024 otsus nr 49-24/263728.

2. Palume jätta kõik menetluskulud vastustaja kanda.

¹⁹ Kolmas isik pakkus lisaseadmena komplekti “HP 235 Wireless and Keyboard Combo”. Ametlik tootespetsifikatsioon kättesaadav: <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetDocument.aspx?docname=c07718768>

Lugupidamisega

/ digitaalallkirjastatud /

vandeadvokaat Marko Mehilane
AS Atea lepinguline esindaja

Lisad:

- Lisa 1** Väljavõtted riigihanke alusdokumentidest (RHAD)
- Lisa 2** Hankija 12.03.2024 teade hankeotsustest
- Lisa 3** VAKO 22.04.2024 otsus nr 49-24/263728
- Lisa 4** Keskse hankija vastavusotsus riigihankes 204670 „Sülearvutite ja tahvelarvutite ostmise ja rentimise raamlepinguga“
Tehniline kirjeldus riigihankes 204670
- Lisa 5** HP EliteBook 845 14 inch G10 Notebook PC ametlik tootespetsifikatsioon²⁰
HP EliteBook 840 14 inch G10 Notebook PC ametlik tootespetsifikatsioon²¹
- Lisa 6** Vikipeedia artikkel „Klaviatuur (infotehnoloogia)“
- Lisa 7** Artikkel „Sülearvuti klaviatuur - mis neis erinevat on?“²²
- Lisa 8** LOGITECH esindaja 19.04.2024 kiri
- Lisa 9** Fjuitsu Estonia AS 26.03.2024 kiri
- Lisa 10** Foto sülearvuti Lenovo klaviatuurist
- Lisa 11** KLiCK 07.04.2024 vastus päringule
- Lisa 12** EURONICS 08.04.2024 vastus päringule
- Lisa 13** TalTech elektroenergeetika ja mehhatroonika instituudi valgustehnikalabori esindaja 01.04.2024 kiri
TalTech elektroenergeetika ja mehhatroonika instituudi valgustehnikalabori esindaja 08.04.2024 kiri
- Lisa 14** Is 1000 nits in Sure View just marketing hype ?²³
- Lisa 15** Erialaportaali „NotebookCheck“ arvustus HP ekraani heledustugevuse kohta²⁴
- Lisa 16** Artikkel „Oluline küsimus: kui palju nitte peab olema ühel heal sülearvuti ekraanil?“²⁵
- Lisa 17** METROSERT AS mõõteprotokoll
- Lisa 18** Riigilõivu maksekorraldus

²⁰ <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetDocument.aspx?docname=c08487729>

²¹ <https://h20195.www2.hp.com/v2/GetDocument.aspx?docname=c08487722>

²² <https://flex.ee/kasulikku/sulearvuti-klaviatuur>

²³ www.reddit.com/r/Hewlett_Packard/comments/n0r4y2/is_1000_nits_in_sure_view_just_marketing_hype/

²⁴ <https://www.notebookcheck.net/HP-s-1000-nits-Sure-View-panel-is-bright-but-the-picture-quality-is-compromised.677293.0.html>

²⁵ <https://digi.geenius.ee/blogi/klicki-100-soovitust/oluline-kusimus-kui-palju-nitte-peab-olema-uhel-heal-sulearvuti-ekraanil/>